

in contractibus fieri solitas prohibuerimus: quum denique Imperatorum domum procuratores leges jutumque pietatis propositum legi justerimus. Verum quoniam impossibile est, ut extranei, quique procul hinc habitant, pariter omnes huc convenient, utque nos singulatum omnia que ad hunc modum sunt, ubique manifesta faciamus: que ad hanc attinent, evidenti legi explicare vifum est, quo non solum nostrae etatis, verum etiam omnis futuri avi hominibus nostrum aequitatis iustitiaque studium innoscet. Innotescat vero etiam quam Imperatoris nostris aedibus, quive illis presumit, si quid delinquant, non parcamus: quomodo si subditus bene sit, id nostram eis opulentiam felicitatemque, & (qua non solum divinorum domum negotia, verum etiam communia praesentis reipublice nos cognoscere par est) subditorum facultates, quantum ad curam, nihil ab Imperatoriis differre existimemus.

C A P. I.

Statuimus igitur, ut nulli gloriofissimum, magnificissimumve divinarum nostrarum aut pientiss. Augustae domum (quibus & patrimonialis & regia domus, que ante novas ecclesias sita est, annumerata est) curatores, aut chartulari, aut provisores & aut conductores, aut quicunque alii ad easdem divinas domus pertinent, vel tabulas que nostram appellationem continent, vel effigies & insignia Imperatoria alienis aedibus aut praeidiis dominum, magnamque rerum mobilium immobiliisque & pecuniarum vim pro omnibus elargiatur. Facultas vero cuique sit, ut quas se habere actiones dicit eas adversus obnoxios secundum consentanea in hoc obrinente modum, nullo Augustalium defunctorum, aut etiam superfluitus rebus signacula & imponere, vel aliorum rusticorum scispice, vel solutiones aliquas que ipsos aut etiam ipsorum proventus transferant, in Augustalem domum facienda curate in posterum auctis: neque si etiam earundem domum, praediorum, rerum, aut rusticorum partem aliquam ad Augustas aedes pertinere contingat, hinc adversus eos qui una cum ipsis possident, fraudis lassionisque occasionem capiant.

C A P. II.

Quin & si quos rusticos, qui in aliorum mancipio sunt, in praesenti ipsis habere, auxiliis diximus solutiones accepisti confit, simil ipsos rusticis restituimus, simul ipsas solutiones irritas esse jubemus. Quod si de his rebus aut etiam de aliis contra aedibus actionem se habere adversus alios dicant, nequam rem ad se trahant, neque (id quod & absurdissimum & inquisitum putamus) suarum & controversiarum judices sedent, licet autem ipsi ut coram competente judge, sub quo sunt qui actiones sustineant, item snovent, simile que sicut obtineant. At si ipsos gloriofissimos magnificissimosque curatores, divinarum domum, quarum curam gerunt, nomine ab aliis in ius vocari contingat, tum quidem si hic actio institutus communis & actoris & Augustalis domus curatoris confit, unus ex gloriofissimis nostris praefectis ad rei examinationem dijudicationemque eligatur: & si (ut fieri asperit) contentio huc insurgat, libellus supplex Principi offeratur, datusque ab ipso iudex fuscipiat: si vero in provincia aliqua, ejus praes controverians fibi audiendum lumen. Ceterum si quis chartularius, emphyleta, conductor, aut colonus Augustalium rerum occasione in ius vocetur, facultas sit actori, si velit, ut coram ipso Augustalium domus curatore, aut si (suppetum illum habeat) in alio foro coram eo coram quo committere vifum est, aut etiam quem ex imperiali ius huius naest fuerint, actionem instituat. Que vero ipsismodi controversias in provinciis movebuntur, eas cujusque provincia praes audiendas assumer. Sane que iidem divinis domibus privilegia & jam concessa sunt, ea non in his, sed in litium sumptibus obseruentur, pro inducendis tempore (quomodo dicitur) legendis & edendis, arque in aliis que circa lites sunt sumptibus, ut nemo constitutum horum modum transgredi audeat, iudiciorumque ministri eo contenti esse debeant. Illis vero etiam qui adversus ipsis Augustas aedes, earum curatores, provisores, conductores, chartulari, aut colonos actionem dicant, ut iidem utantur privilegiis facultas fuerit: ut ne in hoc quidem (quo tamen legibus nostri constitutum est modo) illis esse inferiores videantur.

C A P. III.

Porro quia nonnullos esse scimus, qui cum creditoribus suis debitis defraudeant aut volent, res suas illis oppignerant aliqui nostrarum aedium aut vendunt aut donant, aut alio quicunque contractu perscribunt, & per illas medias in alios vel cognatos vel familiares aliquo contractus modo transferendas curant: ut hac ratione hypothecae jus iuriter in modum in qui pecunias suas erogant, feri disperserat: dum divina domus praefectus (per quem haec facta esse dicuntur) propter potestatem quam habet movendam de his rebus actionem non fuscipiat: & qui rem perceptit, contractum cum divina domo initum praeferit, per datumque domui privilegium a nemine actione conveniri sustinet: *insuper etiam quia esse scimus*, qui dominus, locis, aut aliquibus unius cujuspam Augustalium officiis maiore aut quicunque mercede conductis illarum rerum praerogativa utantur: itaque creditores, aut etiam qui ipsi actiones intentant, & arcant & oblidant: idcirco jubemus ne quis de reliquo subdolis commentis adversus creditoribus suis uti audeat, neque per divinam domum medianum cum alio donationem aut contractum intitulat: scimus quod nullum fructum ex veritatis sua percepturus est, quum res alienata ubiueque fuerit, sive penes divinam domum, sive penes alium quempiam, nihilominus vindicari poterit, & omnia ei qui actiones aut etiam hypothecae jus habet, integra atque illefa, perinde ac si nihil intervenisset, servabuntur. Ad hoc etiam, si quid hujus commentis causa ipsi divina domui ejusque procuratori captandae benevolentiae ratione datum esse contingat, eo qui dedit excedit, hancque (quamquam minorem quam pro merito) remunerationem feret.

C A P. IV.

Ceterum neque per earum aedium que ad Imperatorias domus pertinent cinqulinos, neque per alienos colonos, aut alium quempiam omnium, di-

¹ Vid. leg. 5. Cod. de legibus. ² Interest enim Principis locupletes habere subditos. ³ Hinc illud Plini ad Trajanum, Tu nihil amplius vis tibi licere, quam nobis. add. Novell. 149. cap. 3. in fin. ⁴ Procuratori. ⁵ Eborac. 7. propter leges Barbaricas. add. Novell. 17. c. 15. ⁶ Quoniam. ⁷ De evocacionibus alias dixi. ⁸ 1. 10. ff. de iuris. ⁹ Vid. tit. C. de privilegiis. domus Augst. ¹⁰ Add. 1. 1. ff. de alienatione judicis. ¹¹ Frans fit a persona ad aliam, 1. 5. ff. donat. int. vir. 1. 5. 8. 3. ff. de autor. int. 1. 26. in fin. C. de iuris. Novell. 123. cap. 2. ¹² 1. 10. in fin. ff. falsus, malorum. ¹³ Eborac. 6. id est, mercede accepta defendere, sic in Novell. 17. cap. 14. ¹⁴ Harrowian, merces patrocinii. ¹⁵ Dixit ad 1. 2. C. de iure privatis. ¹⁶ Add. Novell. 28. cap. 5. ¹⁷ Add. 1. pen. ff. de heredit. infinit. ¹⁸ Add. 1. art. C. de iuris potentioribus. ¹⁹ H. diu. ²⁰ Licer enim quicunque renuntiare illis, que pro le introducta sunt, 1. 5. Cod. de episcop. 1. 29. summis. Juhitiam sole & pietatem.

